

■ CONVIVENZA

La meglra armada dal mund

DA PIEDER CAMINADA*

Avant intgin temp sin la via da la staziun Cuira Vest a mes plaz da lavur: jau n'hai betg vuli crair a mias ureglias. Ina ferma vusch dad um ha chantà sco or dal nagut ina lingia d'ina chanzun, e sco sin cumond ha repetì in chor a pliras vuschs la medema lingia. Adina puspè. Jau sun immediat ma sentì regurdà al film «Full Metal Jacket» da Stanley Kubrick, essend ch'igl era exact la medema melodia sco quella ch'il sergent dals marines americans lascha chantar adina puspè en il film – per dar fiu al patriotissem ed a la prontezza da cumbat da la schuldada per lur operaziun planisada en il Vietnam.

Tge ch'ils schuldads americans sbragian or en il mund tar questas uschenumnadas «running cadences» è mintgatant simplamain stupiditad patriotica – e betg darar mo primitiv. Uschia chantan ils marines en il film «Full Metal Jacket» ina giada «Ho Chi Minh is a son of a bitch» («Ho Chi Minh è in bastard»). In'otra giada beffegian els en plets obscens la vagina «englatschada che gusta bain» dad ina dunna Eskimo. Ed ina terza giada scandeschan els «This is my rifle, this is my gun» («Quai è mes schluppet, quai è mes chanun»). Tar questa running cadence marschan els en vestgadira suten cun schluppet a dies

tras la sala da durmir e tutgan permanentamain e demonstrativamain en ils tranterchommas ed espriman uschia che lur genitalias èn er in'arma. Tut cler?

Probablmain n'eran ils schuldads da l'armada svizra, che curriavan avant intgin temp chantond en direcziun da la piazza d'armas, betg conscients da la muntada da lur running cadence cun la melodia or dal film «Full Metal Jacket». Ed jau n'hai era betg pudì eruir tge ch'els chantavan exactamain, lur chant era memia malarticulà. Almain èn els stads tuts fitg amiaivels. Pertge cura ch'els èn stads be pli intgins meters davos mai ha resunà in cumond dad aut: «Chaminar a sanestra!» E gia èn els currids en colonna dad in sper mai vi, m'han giavischà in bun di, per lura puspè sa metter en colonna da dus.

Atgnamain raschun avunda per daventar conciliant e sa legrar dals umens giuvens e gentils. Tar mai na vuleva dentant betg propi sa derasar concilianza. Per mai èn questas chanzuns

da cumbat americanas tut auter che adattadas per mantegnair la pasch (sco quai ch'è l'incumbensa da l'armada svizra). Il cuntrari, ellas èn be pli spretschantas per ils umans ed oravant tut per las dunnas, ellas espriman violenza sexualisada. Pertge pomai, ma dumond jau, ston ils Svizzers copiar tut dals Americans? Sche l'armada svizra è gia «la meglra dal mund» sco l'anterur minister da la defensiu Ueli Maurer ha ditg ina giada, lura n'avess ella betg bassegn da surpigliar talas chanzuns da l'US Army. U vegn qua eventualmain glorifitgà insatge ch'ins na dastga mai glorifitgar?

* Pieder Caminada è mainaproject da la scolaziun e redactor tar la «Südostschweiz». El è creschi si a Glion en in ambient per gronda part tudestg e viva oz en il vitg rumantsch da Castrisch.

Vocabulari

la meglra armada –	die beste Armee
Cuira Vest – or dal nagut – chor a pliras vuschs –	Chur West aus dem Nichts vielstimmiger Chor
dar fiu – prontezza da cumbat –	anheizen Kampfbereitschaft
sbragir – uschenumnà – beffegiar – schluppet – tutgar en ils tranterchommas –	brüllen sogenannten verhöhnen Gewehr in den Hosenschritt greifen
conciliant – spretschant per ils umans –	versöhnlich menschenverachtend
glorifitgar –	verherrlichen

